

महाराष्ट्र विधानपरिषद
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
सोमवार, दिनांक २४ जून, २०१९
(दुपारी १२-०० वाजता)

एक : सभापती, म.वि.प. नियम ७ अन्वये उप सभापतींच्या निवडणूकीसंबंधातील तारीख निश्चित करतील.

दोन : संसदीय कार्य मंत्र्यांचा प्रस्ताव -

उप सभापतींच्या निवडणूकीच्या संदर्भात महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम २८९ अन्वये मी, असा प्रस्ताव मांडतो की, नियम ६ व ७ मधील उप सभापतींच्या निवडणूकी संदर्भात मांडावयाच्या प्रस्तावाची सूचना सभापतींनी म.वि.प. नियम ७ अन्वये उप सभापतींची निवडणूक घेण्यासाठी निश्चित केलेल्या तारखेच्या अगोदरच्या दिवशी मध्यान्हपूर्वी दाखल करण्याबाबतची तरतूद स्थगित करण्यात यावी.

तीन : सभापती, उप सभापतींच्या निवडणूकीसंबंधातील कार्यक्रम घोषित करतील.

चार : प्रश्नोत्तरे -

(क) तारांकित प्रश्न.

(ख) तारांकित प्रश्नाची अधिक माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

रोजगार हमी मंत्री : (१) "वाडा व मोखाडा तालुक्यात (जि.पालघर) रोजगार हमी योजनेसाठी आवश्यक जॉबकार्ड मिळण्याबाबत" "या विषयावरील श्रीमती विद्या चव्हाण, वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक २९३२८ ला दिनांक ६ एप्रिल, २०१७ रोजी अनुपूरक प्रश्नोत्तराच्या वेळी दिलेल्या आश्वासनानुसार अधिक माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवतील.

(२) "हिंगोली जिल्ह्यात रोजगार हमी

योजनेंतर्गत जेसीबीने केलेल्या कामावर बनावट नावे टाकून मजूरी घेतल्याबाबत" या विषयावरील श्री.रामराव वडकुते, वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ३५१८७ ला दिनांक १८ डिसेंबर, २०१७ रोजी अनुपूरक प्रश्नोत्तराच्या वेळी दिलेल्या आश्वासनानुसार अधिक माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवतील.

पाच : कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे -

- (१) **वित्त व नियोजन मंत्री** : विदर्भ, मराठवाडा आणि उर्वरित महाराष्ट्र यासाठी विकासमंडळे आदेश, २०११ मधील खंड ८ अन्वये **वित्त व नियोजन विभागाचे** सन २०१७-२०१८ या आर्थिक वर्षाचे वैधानिक विकास मंडळनिहाय अनिवार्य प्रत्यक्ष खर्चाचे (अविभाज्य भागासह) व कार्यक्रमांतर्गत मंजूर नियतव्यय व प्रत्यक्ष खर्चाचे विवरणपत्र सभागृहासमोर ठेवतील.
- (२) **उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री** : (क) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद यांचे सन २०१७-२०१८ या वर्षाचे वार्षिक लेखे" सभागृहासमोर ठेवतील.
- (ख) संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती यांचे सन २०१७-२०१८ या वर्षाचे वार्षिक लेखे" सभागृहासमोर ठेवतील.
- (ग) "गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली यांचे सन २०१७-२०१८ या वर्षाचे वार्षिक लेखे अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.
- (३) **ग्रामविकास मंत्री** : विदर्भ, मराठवाडा आणि उर्वरित महाराष्ट्र यासाठी विकासमंडळे आदेश, २०११ मधील खंड ८ अन्वये **ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाचे** सन २०१७-२०१८ या आर्थिक वर्षाचे वैधानिक विकास मंडळनिहाय अनिवार्य प्रत्यक्ष खर्चाचे (अविभाज्य

भागासह) व कार्यक्रमांतर्गत मंजूर नियतव्यय व प्रत्यक्ष खर्चाचे विवरणपत्र सभागृहासमोर ठेवतील.

- (४) उद्योग मंत्री : "महाराष्ट्र लघु उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित यांचा सन २०१५-२०१६ या वर्षाचा चोपन्नावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.
- (५) ऊर्जा, नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा मंत्री : "महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित यांचा सन २०१७-२०१८ या वर्षाचा तेरावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.
- (६) पशुसंवर्धन दुग्धविकास व मत्स्यविकास मंत्री : "पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी महाराष्ट्र मेंढी व शेळी विकास महामंडळ मर्यादित, पुणे यांचा सन २०१६-२०१७ या वर्षाचा अडतीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

सहा : (क) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचना — (असल्यास).

(ख) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने —

(१) सर्वश्री सतिश चव्हाण, विक्रम काळे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ४ वर मुख्यमंत्री निवेदन करतील:-

"औरंगाबाद मनपाच्या आरोग्य केंद्रात आवश्यक त्या सोई-सुविधा उपलब्ध करून देणेबाबत."

(२) श्री. जयंत पाटील, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक १ वर महसूल मंत्री निवेदन करतील:-

"अलिबाग तालुक्यातील (जि.रायगड) ग्रामपंचायत सुडकोली येथील मौजे भोनांग येथील गट नं.२६९ व ३६६ या सरकारी पडजमीनवर शेती करत असलेल्या शेतकऱ्यांवर अन्याय होत असल्याबाबत."

(३) श्री. जगन्नाथ शिंदे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक २ वर सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री निवेदन करतील:-

"कल्याण पश्चिम (जि.ठाणे) येथील आय.टी.आय.ची इमारत बांधून पूर्ण झालेली असून तिचा शैक्षणिक वापर होत नसल्याने समाजकंटकांकडून गैरवापर होत असल्याबाबत."

(४) श्री. ख्वाजा बेग, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ३ वर अल्पसंख्यांक विकास मंत्री निवेदन करतील:-

"राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजाकरिता स्वतंत्र अल्पसंख्यांक संचालनालय स्थापन करण्याची वारंवार होत असलेली मागणी."

(५) श्री. रामराव वडकुते, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ५ वर सार्वजनिक आरोग्य व कुटूंब कल्याण मंत्री निवेदन करतील:-

"हिंगोली जिल्हा रुग्णालयात सुरु असलेला अनियमितपणा व रुग्णांचे होत असलेले हाल."

सात : लक्षवेधी सूचना — (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) —

(शुक्रवार, दिनांक २१ जून, २०१९ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (१) ते (५)]

(१) सर्वश्री रमेशदादा पाटील, विजय ऊर्फ भाई गिरकर, अॅड. निरंजन डावखरे, प्रविण दरेकर, निलय नाईक, नागोराव गाणार, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"नवी मुंबईतील उरण येथील जे.एन.पी.टी. प्रकल्प सन १९८८ ते १९९० या दरम्यान पूर्ण झालेला असणे, मात्र सदर प्रकल्पामध्ये बाधित झालेल्या हनुमान कोळी वाड्याचे पुनर्वसन राज्य शासनाने अद्यापही केलेले नसणे, या प्रकरणी स्थानिक प्रकल्पग्रस्त व लोकप्रतिनिधींनी अनेक तक्रारी करुनही राज्य शासनाने कोणतीही दखल घेतली नसणे, त्यामुळे प्रकल्पग्रस्तांमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष व चिडीची भावना, याबाबत शासनाने केलेली उपाययोजना व शासनाची भुमिका."

(२) अॅड. निरंजन डावखरे, श्री. विलास पोतनीस, अॅड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे पर्यटन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"कोकण हे राज्यातील पर्यटनाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्त्वाचे असे ठिकाण असणे, कोकणाला ७२० कि.मी. चा समुद्रकिनारा लाभलेला असणे, त्यामुळे या भागात राज्यातून तसेच परदेशातून लाखो पर्यटक भेट देत असणे, सदरहू समुद्रकिनाऱ्यावर अनेक प्रकारचे वॉटर स्पोर्ट्स तसेच साहसी क्रीडा

खेळ सुरू असणे, यामध्ये कोट्यवधींची उलाढाल होणे, परंतु सुरक्षेच्या दृष्टीने येथे कोणतीही उपाययोजना केलेली नसणे, माहे मे, २०१९ मध्ये पॅरासेलिंग करताना रायगड जिल्ह्यातील मुरूड मध्ये दोर तुटून ५० फुटांवरून पडून १५ वर्षीय मुलाचा मृत्यू झाल्याची घटना घडणे, त्यामुळे कोकण किनारपट्टीवर सुरू असलेल्या साहसी खेळांबाबत प्रश्नचिन्ह निर्माण होणे, या साहसी खेळांबाबत शासनाकडून कठोर व एकसमान नियमावली आखण्याची गरज असणे, सुरक्षेच्या दृष्टीकोनातून खेळांसंदर्भात ऑडीट होण्याची मागणी करण्यात येणे, तसेच समुद्र किनारपट्टीवर पोहण्यासाठी येणाऱ्या पर्यटकांच्या सुरक्षेबाबतही कोणतीच उपाययोजना केलेली नसणे, अनेक समुद्रकिनाऱ्यांवर सुरक्षा रक्षक नियुक्त केलेली नसणे, ज्या ठिकाणी सुरक्षा रक्षक नियुक्त करण्यात आले आहेत तेथे सुरक्षा रक्षकांचे मानधन प्रलंबित नसणे, पर्यटकांच्या सुरक्षेच्या दृष्टीकोनातून कोकणातील सर्व समुद्र किनाऱ्यांवर सुरक्षा रक्षकांची नियुक्ती करून साहसी क्रीडा प्रकारांवर नियंत्रण आणून सुरक्षित क्रीडा प्रकार सुरू करण्याबाबत निधीची तरतूद करणे, याबाबत शासनाने गंभीर दखल घेऊन करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(३) **अॅड. अनिल परब, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मत्स्यविकास मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"वेसावा मच्छिमार विविध कार्यकारी सहकारी सोसायटी लिमिटेड या संस्थेमार्फत संस्थेच्या सभासदांना मच्छिमार नौकाकरिता करण्यात येणाऱ्या १९ महिन्यांचा म्हणजेच माहे ऑगस्ट, २०१७ ते एप्रिल, २०१९ या कालावधीतील डिझेलवरील प्रतिपूर्ती परतावा रुपये १२,५६,७९,९४७/- आजतागायत मिळालेला नसल्याचे नुकतेच माहे मे, २०१९ मध्ये उघडकीस येणे, प्रतिपूर्तीसंदर्भातील प्रस्ताव आवश्यक त्या कागदपत्रांसह शासनाच्या मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे सादर करून प्रतिपूर्ती मिळालेली नसणे, मच्छिमारांना डिझेलवरील प्रतिपूर्ती अद्याप मिळालेली नसल्याने मच्छिमार आर्थिक संकटात सापडलेले असून बहुसंख्य मच्छिमारी नौका मच्छिमारीसाठी होणारा खर्च परवडत नसल्यामुळे बंद होत असणे, याकडे शासनाचे जाणीवपूर्वक होत असलेले दुर्लक्ष, परिणामी मच्छिमारांमध्ये प्रचंड असंतोष पसरणे, सदर संस्थेने प्रलंबित डिझेल प्रतिपूर्ती परतावा तातडीने मिळावा तसेच डिझेल तेलावरील मूल्यवर्धित कराची प्रतिपूर्ती/परतावा रक्कम ६० टक्के व ४० टक्के प्रमाणात वाटप करणेसंदर्भातील नियम रद्द करणे आदि

बाबत शासनाकडे केलेली मागणी, याबाबत शासनाने गांभीर्याने लक्ष घालून मच्छिमारांना प्रलंबित असलेल्या डिझेल प्रतिपूर्ती परतावा करणे गरजेचे असणे, त्यांना तात्काळ आर्थिक मदत करून आर्थिक संकटातून वाचविण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका."

- (४) **सर्वश्री धनंजय मुंडे**, हेमंत टकले, अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण, सर्वश्री ख्वाजा बेग, विक्रम काळे, सतिश चव्हाण, जगन्नाथ शिंदे, किरण पावसकर, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"अल्पसंख्याक समाजातील विद्यार्थ्यांना शिक्षणात समान संधी उपलब्ध व्हावी, या उदात्त हेतूने राज्याने कायदानुसार काही महाविद्यालयांना अल्पसंख्याक महाविद्यालयांचा दर्जा बहाल केला असणे, मुंबईतील जयहिंद महाविद्यालय, के.सी.महाविद्यालय आणि एच.आर.महाविद्यालय या तिन्ही महाविद्यालयांना अल्पसंख्याक दर्जा असणे, या महाविद्यालयांमध्ये प्रथम वर्ष पदवी अभ्यासक्रमासाठी (इयत्ता अकरावी) सिंधी समाजातील विद्यार्थ्यांसाठी ५० टक्के जागा आरक्षित असणे, कायदानुसार इयत्ता अकरावी प्रवेशासाठी अल्पसंख्याकांसाठी राखीव असलेल्या जागा सिंधी समाजातील विद्यार्थ्यांमधून व उर्वरित जागा ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेद्वारे भरणे बंधनकारक असणे, तसेच, उपलब्ध राखीव जागांपैकी काही जागा शिल्लक राहिल्यास त्या जागा पुन्हा ऑनलाईनसाठी उपलब्ध करून सर्व विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळण्याची संधी देणेही बंधनकारक असणे, कायद्यातील तरतुदीनुसार प्रवेश प्रक्रिया राबविल्याबाबतची तपासणी करण्याची जबाबदारी संबंधित शिक्षण उपसंचालकांवर असणे, तथापि, सन २०१६ ते २०१८ या वर्षात या तिन्ही महाविद्यालयांमध्ये अल्पसंख्याक सिंधी समाजासाठी आरक्षित असलेल्या जागांवर सिंधी समाजातील विद्यार्थ्यांव्यतिरिक्त अन्य विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात आला असणे, यामुळे सर्व विद्यार्थ्यांना समान संधी आणि प्रवेशातील पारदर्शकता या कायद्यातील मूळ तत्वाची पायमल्ली झाली असणे, शिक्षण उपसंचालक, महाविद्यालये आणि एजंट यांच्या परस्पर संगनमताने कोट्यवधी रुपयांचा आर्थिक गैरव्यवहार करून या तिन्ही महाविद्यालयांमध्ये अल्पसंख्याकांसाठी आरक्षित जागांवर प्रवेश देण्यात आले असल्यामुळे या आर्थिक घोटाळ्याची उच्चस्तरीय चौकशी करण्याची मागणी विरोधी पक्ष नेते,

विधान परिषद यांनी त्यांच्या दिनांक ४ जून, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये मुख्यमंत्री महोदयांकडे केली असणे, तथापि, अद्याप याबाबत सरकारकडून कोणतीही कार्यवाही झालेली नसणे, यामुळे राज्यातील विद्यार्थ्यांमध्ये व पालकांमध्ये तीव्र असंतोष निर्माण झालेला असणे, याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(५) **सर्वश्री विक्रम काळे**, नागोराव गाणार, प्रा. अनिल सोले, सर्वश्री गिरीशचंद्र व्यास, विजय ऊर्फ भाई गिरकर, अॅड. निरंजन डावखरे, सर्वश्री अरुणकाका जगताप, दत्तात्रय सावंत, श्रीकांत देशपांडे, बाळाराम पाटील, किशोर दराडे, डॉ. सुधीर तांबे, सर्वश्री शरद रणपिसे, रामहरी रुपनवर, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड. हुस्नबानू खलिफे, सर्वश्री सतिश चव्हाण, कपिल पाटील, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील सर्व अनुदानित, विनाअनुदानित, अंशतः अनुदानित व तुकड्यांवर दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी नियुक्त झालेल्या सर्व शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत राज्यातील शिक्षकांनी वेळोवेळी शासनाकडे केलेली मागणी, या शिक्षकांना त्यांच्या वेतन देयकातून भविष्य निर्वाह निधीची नियमित कपात आजसुद्धा सुरु असून दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी विनाअनुदानित तसेच अंशतः अनुदानित व दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ नंतर अनुदानावर आलेल्या शिक्षकांना जुनी पेन्शन द्यावयाची की नविन यासंदर्भात कोणताही खुलासा वा सूचना शासनाकडून स्पष्ट न होणे, या संदर्भात शिक्षकांनी मा. उच्च न्यायालयात दाद मागितली असता मा. न्यायमूर्तींनी सन २००५ पूर्वी नियुक्त झालेल्या सर्व शिक्षकांना सेवा शर्ती लागू होतात फक्त जुनी पेन्शन योजनाच का लागू करण्यात का येत नाही असा प्रश्न उपस्थित करणे, विनाअनुदानित शाळेवर शिक्षक व कर्मचारी अत्यंत कमी पगारात शिक्षणाचे पवित्र कार्य करीत असताना निवृत्तीनंतरही त्यांना अत्यंत कमी निवृत्ती वेतन मिळाले तर त्यांच्यावर व त्यांच्या कुटुंबियांवर अन्याय होणार असल्यामुळे या शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना जुनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत शिक्षक प्रतिनिधींनी मा. राज्यपाल व शासनाकडे बऱ्याचदा अर्ज-विनंत्या करून सुद्धा त्यावर शासनाने कोणताही निर्णय घेतला नसल्यामुळे शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांत

पसरलेला तीव्र असंतोष, राज्यातील सन २००५ पूर्वी निवृत्त झालेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जूनी पेन्शन योजना लागू करण्याबाबत शासनाने केलेली वा करावयाची उपाययोजना व शासनाची प्रतिक्रिया."

आठ : म.वि.प. नियम १०१ — अ अन्वये विशेष उल्लेख — (असल्यास).

- मध्यंतर -

नऊ : उप सभापतींची निवडणूक.

दहा : वित्त मंत्र्यांचा प्रस्ताव :-

"महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील नियम २८९ अन्वये अर्थसंकल्पावरील सर्वसाधारण चर्चेच्या संदर्भात विधानपरिषद नियमांतील नियम २२८ (१) मधील सात दिवसांच्या कालावधीची तरतूद स्थगित करण्यात यावी."

अकरा : सन २०१९-२०२० च्या अतिरिक्त अर्थसंकल्पावर सर्वसाधारण चर्चा (पहिला दिवस).

बारा : शासकीय विधेयके —

(क) विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे - विचार, खंडशः विचार व संमत करणे.

(१) "सन २०१९ चे वि.स.वि. क्रमांक २ - महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीनधारणेची कमाल मर्यादा) (सुधारणा) विधेयक, २०१९"

विधेयक प्रवर समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री धनंजय मुंडे, शरद रणपिसे, प्रकाश गजभिये, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१९ चे वि.स.वि. क्रमांक २ - महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीनधारणेची कमाल मर्यादा) (सुधारणा) विधेयक, २०१९ खालील सदस्यांच्या प्रवर समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त दोन महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(१) महसूल मंत्री.

(२) श्री. धनंजय मुंडे, विरोधी पक्ष नेता तथा वि.प.स.

(३) श्री.शरद रणपिसे, वि.प.स.

(४) श्री.प्रसाद लाड, वि.प.स.

(५) श्री.हेमंत टकले, वि.प.स.

(६) श्री.अशोक ऊर्फ भाई

जगताप, वि.प.स.

(७) श्री.सतिश चव्हाण, वि.प.स.

(८) डॉ.नीलम गोन्हे, वि.प.स.

(९) अॅड.अनिल परब, वि.प.स.

(१०) श्री.विजय ऊर्फ भाई
गिरकर, वि.प.स.

(२) "सन २०१९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३ - महाराष्ट्र जमीन महसूल व विशेष आकारणी यामध्ये वाढ करण्याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०१९"

विधेयक प्रवर समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री धनंजय मुंडे, शरद रणपिसे, प्रकाश गजभिये, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१९ चे वि.स.वि. क्रमांक ३ - महाराष्ट्र जमीन महसूल व विशेष आकारणी यामध्ये वाढ करण्याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०१९ खालील सदस्यांच्या प्रवर समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त दोन महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(१) महसूल मंत्री.

(२) श्री. धनंजय मुंडे, विरोधी पक्ष
नेता तथा वि.प.स.

(३) श्री.शरद रणपिसे, वि.प.स.

(४) श्री.प्रसाद लाड, वि.प.स.

(५) श्री.हेमंत टकले, वि.प.स.

(६) श्री.अशोक ऊर्फ भाई
जगताप, वि.प.स.

(७) श्री.सतिश चव्हाण, वि.प.स.

(८) डॉ.नीलम गोन्हे, वि.प.स.

(९) अॅड.अनिल परब, वि.प.स.

(१०) श्री.विजय ऊर्फ भाई
गिरकर, वि.प.स.

(ख) विधानसभेने दुसऱ्यांदा संमत केल्याप्रमाणे - विचार, खंडशः विचार व संमत करणे.

"सन २०१८ चे वि.स.वि. क्रमांक ६१ - महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (शुल्क विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८"

तेरा : (क) (मंगळवार, दिनांक १८ जून, बुधवार, दिनांक १९ जून, गुरुवार, दिनांक २० जून, व शुक्रवार, दिनांक २१ जून, २०१९ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —
श्री. सुरेश धस, डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, सर्वश्री विजय ऊर्फ भाई गिरकर,

पृथ्वीराज देशमुख, गोपीकिसन बाजोरिया, सुजितसिंह ठाकुर, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री निलय नाईक, नरेंद्र दराडे, रामदास आंबटकर, विप्लव बाजोरिया, श्रीमती स्मिता वाघ, सर्वश्री रविंद्र फाटक, गिरीशचंद्र व्यास, अरुणभाऊ अडसड, रामराव पाटील, चंदूभाई पटेल, प्रा.अनिल सोले, सर्वश्री प्रविण पोटे-पाटील, नागोराव गाणार, **वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव –**

"राज्यातील तालुक्यांमध्ये जून ते सप्टेंबर, २०१८ या कालावधीतील पर्जन्याची तूट, उपलब्ध असलेल्या भूजलाची कमतरता, दूरसंवेदन विषयक निकष, वनस्पती निर्देशांक, मृदू आर्द्रता, पेरणी खालील क्षेत्र व पिकांची स्थिती या सर्व घटकांचा एकत्रित विचार करून या घटकांनी प्रभावित झालेल्या तालुक्यांपैकी १५१ तालुक्यांमधील १७,९८५ गावांमध्ये गंभीर/मध्यम स्वरूपाचा दुष्काळ शासनाने दिनांक ३१ ऑक्टोबर, २०१८ रोजीपासून घोषित केला असणे, त्यानंतरच्या कालावधीत १५१ तालुक्यांव्यतिरिक्त इतर तालुक्यांमधील ज्या महसुली मंडळामध्ये सरासरी पर्जन्यांच्या ७० टक्के पेक्षा कमी व एकूण पर्जन्यमान ७५० मि.मि. पेक्षा कमी झाले आहे अशा एकूण २६८ महसुली मंडळांतील ५,०९० गावांमध्ये शासनाने दुष्काळ घोषित केला असणे तसेच, ९३१ गावांमध्ये दुष्काळ सदृश परिस्थिती जाहीर केली असणे, अशारीतीने राज्यातील एकूण ४१ हजार गावांपैकी तब्बल २९ हजार गावांमध्ये दुष्काळ असल्याचे निदर्शनास येणे, राज्यातील दुष्काळाचा सामना करण्यासाठी राज्याचे मदत व पुनर्वसन मंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली मंत्रीमंडळ उपसमिती गठीत करण्यात येणे, प्रत्येक जिल्हाधिकारी कार्यालयात टंचाई नियंत्रण व समन्वयासाठी स्वतंत्र कक्ष स्थापण्यात आला असणे, राज्यातील मोठे, मध्यम व लघु पाटबंधारे प्रकल्पाच्या जलाशयातील पाणीसाठा सन २०१८ च्या तुलनेत निम्मा किंवा त्याहूनही कमी असल्याची बाब निदर्शनास येणे, दुष्काळ घोषित केलेल्या किंवा दुष्काळ सदृश परिस्थिती घोषित केलेल्या गावांतील शेतकऱ्यांना शासनाकडून जमिन महसूलात सूट, सहकारी संस्थांच्या कर्जाचे पुनर्गठण, मोठ्या प्रमाणावर शेतकऱ्यांना पिक कर्जमाफी देण्यात येणे, शेतीशी निगडित कर्जाच्या वसूलीस स्थगिती, कृषीपंपाच्या चालू विज बिलात ३३.५ टक्के सुट देऊन अंदाजे रुपये ६७३.४१ कोटीची सवलत देण्यात आली असल्याचे निदर्शनास येणे तसेच, शालेय/महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या परिक्षा शुल्कात माफी, रोहयो अंतर्गत कामांच्या निकषात काही

प्रमाणात शिथिलता, आवश्यक तेथे पिण्याचे पाणी पुरविण्यासाठी टँकरचा वापर, टंचाई जाहीर केलेल्या गावात शेतकऱ्यांच्या शेतीच्या पंपाची विज जोडणी खंडीत न करणे, विज थकबाकी न भरल्याने बंद करण्यात आलेल्या ३,३२० पाणीपुरवठा योजना पुन्हा सुरु करण्यात येणे, इ. धोरणात्मक निर्णय करून दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना या-ना-त्या माध्यमातून मदत करण्याचा शासनाचा प्रयत्न, राज्यात १,२६४ ठिकाणी चारा छावण्या सुरु करण्यात येणे व त्यात सुमारे १० ते ११ लाख जनावरे असणे, चारा छावण्यांसाठी औरंगाबाद विभागीय आयुक्तांना १११ कोटी, पुणे विभागीय आयुक्तांना ४ कोटी व नाशिक विभागीय आयुक्तांना ४७ कोटींचा निधी वितरित करण्यात आला असल्याची बाब निदर्शनास येणे, चारा छावण्यांच्या ठिकाणी तात्पुरती स्वच्छतागृहे उभारण्यात येणे, चारा पिकाच्या लागवडीसाठी शेतकऱ्यांना २५ हजार क्विंटल बियाणांचे वितरण करण्यात येणे व त्यातून ५८ हजार हेक्टर क्षेत्रावर चारा पिकाची लागवड करण्यात आल्याने एकूण ३० लाख मेट्रिक टन चाऱ्याचे उत्पादन झाले असणे, दिनांक १५ मे, २०१९ पासून चारा छावणीतील जनावरांच्या अनुदान दरामध्ये वाढ करून मोठ्या जनावरांसाठी प्रतिदिन रुपये १००/- व लहान जनावरांसाठी प्रतिदिन रुपये ५०/- हा वाढीव दर लागू केला असणे, चारा छावणीत दाखल झालेल्या जनावरांच्या उपस्थितीसाठी आठवड्यातून स्कॅनिंग करण्याचा निर्णय घेण्यात आला असणे, टँकर मंजूरीचे अधिकार उपजिल्हाधिकारी यांना व चारा छावणी मंजूर करण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना देण्यात आले असून मागणी होताच ताबडतोब टँकर व चारा छावणी मंजूर करण्यात येत असल्याची बाब निदर्शनास येणे, सद्यःस्थितीत २८,५२४ गावांमध्ये दुष्काळ/दुष्काळ सदृश परिस्थिती घोषित करण्यात आली असणे व त्याअनुषंगाने १७,९८५ गावांना दुष्काळी अनुदान वाटप करण्यात आले असणे व उर्वरित १०,५३९ गावांना वर उल्लेखित इतर ८ सुविधा लागू करण्यात आल्या असल्याचे निदर्शनास येणे, दुष्काळबाधित शेतकऱ्यांना कृषी विषयक मदत वाटप करण्यासाठी केंद्र शासनाकडून रुपये ४,७१४ कोटी रुपयांची मदत मंजूर करण्यात आली असणे, राज्यातील एकूण ६८,३०,८६५ शेतकऱ्यांना रुपये ४,५०८ कोटी रकमेच्या मदतीचे वाटप करण्यात आले असल्याचे निदर्शनास येणे, राज्यातील शेतकऱ्यांची थकित विद्युत देयके असल्याने बंद असलेल्या पाणी पुरवठा योजनांची विद्युत जोडणी पुर्ववत करण्याकरिता शासनाकडून विद्युत देयके अदा करण्यात येणे व

त्यापोटी मार्च, २०१९ अखेरपर्यंत रुपये १३२.३० कोटी इतका निधी खर्च झाला असणे, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतर्गत राज्यात दिनांक ११ मे, २०१९ रोजी संपलेल्या आठवडयामध्ये एकूण ३६,६६० कामे चालू असून त्यावर ३,४०,९५२ इतकी मजुरांची उपस्थिती असल्याचे निदर्शनास येणे, चारा छावण्यांमधील पशुधनाची नोंदणी करून पशुधनाच्या संख्येची दैनंदिन नोंद ठेवण्यासाठी अॅन्ड्राईड मोबाईलवर आधारित प्रणालीचा वापर अनिवार्य करण्याचा निर्णय शासनाकडून घेण्यात येणे व शौर्य टेक्नोसॉफ्ट प्रा.लि. या संस्थेने तयार केलेली प्रणाली विनाशुल्क उपलब्ध करून देण्यात येणे, या संस्थेमार्फत सदर प्रणालीचा वापर करण्याबाबतचे एक दिवसीय प्रशिक्षण चारा छावणी चालकांचे पर्यवेक्षक/कर्मचारी तसेच महसूल विभागातील कर्मचारी यांना जिल्हास्तरावर उपलब्ध करून देण्यात येणे, चारा छावण्यांमध्ये दाखल होणाऱ्या पशुधनांची रोगप्रतिकारक शक्ती व उत्पादन क्षमता कायम राहण्याकरिता त्यांना देण्यात येणाऱ्या हिरवा चारा, ऊसाचे वाडे, ऊस इ. खाद्याच्या प्रमाणात वाढ करून मोठ्या जनावरांकरिता १८ कि.ग्रॅ. याप्रमाणे व लहान जनावरांकरिता ९ कि.ग्रॅ. याप्रमाणे खाद्याचे प्रमाण सुधारित करण्यात आले असणे, राज्यात प्रथमच शेळ्या-मेंढ्यांसाठी छावणी सुरु करण्याचा तसेच राज्यातील दुष्काळी भागात सुरु असलेल्या चारा छावण्यांमधील जनावरांसाठी टॅकरने पाणी देण्याचा निर्णय मंत्रीमंडळ उपसमितीने दिनांक ३० मे, २०१९ वा त्यासुमारास घेतला असणे, सद्यःस्थितीत राज्यात ६,२०९ टॅकरच्या माध्यमातून ४,९२० गावे आणि १०,५०६ पाड्यांवर पाणी पुरवठा केला जात असणे, राज्यात पिक विम्याच्या भरपाईपोटी आतापर्यंत ३४ लाख शेतकऱ्यांना २२ कोटी रुपयांचे वाटप करण्यात आले असल्याची बाब निदर्शनास येणे, मागील ४ वर्षात ४ कोटी ७२ लाख शेतकऱ्यांना १४,७७३ कोटी रुपये इतकी भरीव नुकसान भरपाई दिली असल्याचे निदर्शनास येणे, कापूस व धान पिकांवरील किडीमुळे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना पिक विमा योजनेशिवाय ३,३३६ कोटी रुपयांची भरपाई शासनाकडून दिली असल्याची बाब निदर्शनास येणे, पालकमंत्री व जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जवळपास सर्व जिल्ह्यांमध्ये आढावा बैठकांचे आयोजन करून दुष्काळ नियंत्रणाचे कार्य युध्द पातळीवर सुरु असणे, जिल्हा, उपविभाग व तालुका स्तरावर क्षेत्रीय कर्मचारी प्रशिक्षणांचे व पेरणीपूर्व मशागती व तयारीबाबत विविध पिकांच्या

शेतीशाळांचे आयोजन करण्यात येणे, दिनांक २४ मे ते ८ जून, २०१९ या कालावधीत उन्नत शेती, समृद्ध शेतकरी अभियान राबविण्यात येणे, कृत्रिम पाऊस निर्माण करण्याच्या दृष्टीने होत असलेला प्रयत्न, तूर्तास पेरणी न करण्याबाबत आतापर्यंत जवळपास एक लाखाच्या वर शेतकऱ्यांना एसएमएसद्वारे सूचना करून बियाणे वाया जाऊ नये म्हणून खबरदारी घेण्यात येऊन खरीपाचे नियोजन करण्याचा प्रयत्न इ. दुष्काळ निवारणार्थ शासनाकडून गांभीर्याने करण्यात आलेल्या उपरोक्त उपाययोजना व कार्यवाही विचारात घेऊन त्याअनुषंगाने करावयाची कार्यवाही."

(ख) (गुरुवार, दिनांक २० जून, व शुक्रवार, दिनांक २१ जून, २०१९ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —

सर्वश्री धनंजय मुंडे, शरद रणपिसे, हेमंत टकले, रामहरी रुपनवर, जयंत पाटील, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, प्रा. जोगेंद्र कवाडे, सर्वश्री सतीश चव्हाण, विक्रम काळे, चंद्रकांत रघुवंशी, किरण पावसकर, जनार्दन चांदुरकर, रामराव वडकुते, डॉ.सुधीर तांबे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.ख्वाजा बेग, आर्कि. अनंत गाडगीळ, सर्वश्री अमरनाथ राजूरकर, सुभाष झांबड, प्रकाश गजभिये, अॅड. राहूल नावेंकर, सर्वश्री सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, हरिसिंग राठोड, अब्दुल्लाखान दुराणी, आनंदराव पाटील, जगन्नाथ शिंदे, अमरिशभाई पटेल, मोहनराव कदम, आनंद ठाकूर, डॉ. वजाहत मिर्झा, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —

"संपुर्ण महाराष्ट्र, विशेषतः मराठवाडा १९७२ पेक्षाही भीषण दुष्काळात भरडला गेला असणे, पहिल्या पहाणी अहवालानुसार १८० तालुक्यात गंभीर दुष्काळ असल्याचे निदर्शनास आल्यानंतरही केंद्रीय दुष्काळी संहितेनुसार फक्त १५१ तालुक्यात दुष्काळ जाहीर होणे, त्यानंतर राज्याच्या निकषानुसार २६८ मंडळात व ५४४९ गावात मध्यम व गंभीर दुष्काळ जाहीर केला जाणे, राज्यातील दुष्काळी परिस्थिती सर्वसाधारणपणे सारखीच असताना सरसकट आणि एकाच वेळी दुष्काळ जाहीर न केल्यामुळे दुष्काळी उपाययोजना सुरु करण्यात अक्षम्य कालापव्यय झाला असणे, मराठवाड्यात दुष्काळाची तीव्रता सर्वाधिक असणे, दुष्काळामुळे पेरणीसाठी केलेली हजारो कोटी रुपयांची गुंतवणूक वाया गेलेली असणे, दुष्काळी परिस्थितीत पिण्याच्या पाण्यासाठी शासन स्तरावरून टँकर, नादुरुस्त

योजनांची दुरुस्ती, नवीन पाणी पुरवठा योजना वा अन्य उपाययोजना वेळीच न झाल्यामुळे दुष्काळग्रस्तांना, जनावरांना आणि विशेषतः माय-भगिनींना अतोनात त्रास सहन करावा लागला असणे, दुष्काळ जाहीर झाल्यानंतर तब्बल ८ महिन्यांनंतर चारा छावण्या सुरु झाल्यामुळे मधल्या कालावधीत हजारो पशुधनाची हानी झाली असणे, अद्यापही चारा छावण्यांची मागणी असणे, सुरु असलेल्या चारा छावण्यांचे अनुदान प्रलंबित असणे, चारा छावण्यात आरोग्य सुविधेच्या दुष्काळामुळे जनावरांचा जीव धोक्यात आला असणे, पाणीपुरवठा, जनावरांसाठी चारा, हाताला काम, विशेष आरोग्य सेवा आणि जाहीर केलेल्या अन्य दुष्काळी उपाययोजनांचा पुरता बोजवारा वाजल्यामुळे काही दुष्काळग्रस्तांवर नक्षली होण्याची परवानगी मागण्याची वेळ सरकारने आणली असणे, जाहीर करण्यात आलेली एनडीआरएफ वा एसडीआरएफची मदत अद्याप लाखो शेतकऱ्यांना मिळालेली नसणे, राज्यातील शेतकरी आत्महत्यांचे सत्र अद्याप सुरु असणे, दुष्काळी भागात शेतमजुरांना रोजगार हमी योजनेअंतर्गत रोजगाराची व शेतीची कामे देणे आवश्यक असतांना त्यासंबंधी शासनाने कोणतेही नियोजन केले नसणे, सातत्याने गेल्या चार वर्षात अस्मानी आणि सुलतानी या दुहेरी संकटात असताना या वर्षीच्या हंगामात उत्पन्न मिळेल या एकाच आशेवर शेतकरी वर्ग असणे, बियाणे व पेरणीपूर्व मशागतीच्या अनुदानासाठी रोख मदतीची मागणी करुन सुध्दा सरकारने त्याकडे जाणिवपूर्वक कानाडोळा केला असणे, दुसऱ्या बाजूला जाहीर केलेल्या कर्जमाफीपासून लाखो शेतकरी वंचित राहिल्यामुळे बँका तेरा टक्के दंडनीय व्याजाची आकारणी करत असणे, तसेच एनपीअेचा बागुलबुवा पुढे करुन बँका चालू हंगामासाठी पीक कर्ज देण्यास स्पष्ट नकार देत असणे, गेल्या ३ महिन्यात अनेक वेळा सोसाट्याच्या वाऱ्यासह, गारपीट, वीज कोसळून फळबागा, इतर पिके आणि घरांचे प्रचंड नुकसान व जीवितहानी झालेली असणे, तथापि, अद्यापही शासनाने नुकसानभरपाई जाहीर न करणे, बोंडअळी, तुडतुडा रोगाची वर्ष-दोन वर्षापूर्वी जाहीर केलेली नुकसानभरपाई व दूध अनुदान अद्याप शेतकऱ्यांना मिळालेले नसणे, मागील २ वर्षांपासून लाखो शेतकऱ्यांना पीक विम्याची नुकसान भरपाई मिळालेली नसणे, पीक विमा कंपन्यांचा शासकीय यंत्रणेला हाताशी धरुन पीक विमा नुकसानीची रक्कम नाकारण्याकडे कल असणे, सोयाबीन पीकाला पीक विम्यातून वगळल्यामुळे लाखो शेतकऱ्यांना फटका बसलेला असणे,

कोणत्याही उत्पादनांना हमीभाव मिळत नसल्यामुळे आणि उत्पादनाची शासकीय खरेदी अगदी नगण्य होत असल्यामुळे शेतकरी मेटाकुटीला आला असणे, राज्यातील मत्स्यव्यवसाय पर्सिसीन मच्छीमारीमुळे अडचणीत आला असणे, राज्यातील मत्स्यशेतीवर गेल्या वर्षभरात मत्स्य दुष्काळ व इतर संकटे आल्यानंतरही शासनाकडून मच्छीमारांना कोणतीही मदत मिळालेली नसणे, मत्स्यव्यवसाय विभागाकडून सुरु असलेल्या अनेक योजनांची अंमलबजावणी योग्य पध्दतीने होत नसणे, राज्यशासनाने तातडीने मच्छीमार बांधवांना विशेष पॅकेज देऊन मदत करण्याची निर्माण झालेली आवश्यकता, आंबा, काजू, नारळ, सुपारी, भात यासारख्या कोकण पट्ट्यातील अर्थव्यवस्थेचा कणा असलेल्या शेती व फळबाग उत्पादनांना लहरी हवामानाचा तसेच शासनाच्या शेतकरी विरोधी पणन नितीचा फटका बसलेला असणे, वारंवार मागणी करूनही शासनाने कोणतीही मदत न करणे, वादळ, गारपिटीने नुकसान झालेल्या फळबागांसाठी हेक्टरी १ लाख आणि अन्य पिकांसाठी हेक्टरी ५० हजाराची केलेली मागणी, सरसकट कर्जमाफी, संपूर्ण वीज बिलाची माफी, दुष्काळातील उपाययोजना युध्दपातळीवर राबविणे, आणि बियाणे व पूर्वमशागतीच्या अदानासाठी एकरी २५ हजाराची केलेली मागणी, दुष्काळ निवारणासाठी करण्यात आलेल्या मागण्या, दुष्काळाची सद्यःस्थिती आणि शासन पातळीवरील युध्द पातळीवर करावयाच्या उपाययोजना विचारात घेऊन करावयाची कार्यवाही."

चौदा : अर्धा-तास चर्चा — म.वि.प. नियम १२ अन्वये (बैठकीच्या शेवटी) —

(१) श्री.ख्वाजा बेग, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"दिग्रस (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील नांदगव्हाण धरण माहे जुलै, २००५ मध्ये फुटून त्यात १४ व्यक्ती वाहून गेले असून शेकडो कुटुंबे उद्ध्वस्त झाली असणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्याची योजना शासनाने राबविणे, परंतु कंत्राटदारांच्या मनमानी व भ्रष्टाचारी कारभारामुळे पुनर्वसनाची घरे अपूर्णावस्थेत असून पुनर्वसनाच्या कामात निकृष्ट दर्जाचे साहित्य वापरण्यात येणे, त्यामुळे दोषींवर कारवाई करून बाधितांचे पुनर्वसन होण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना"

(२) डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"पुण्यातील येरवडा प्रादेशिक मनोरुग्णालयात २० महिन्यात उपचारादरम्यान १०३ रुग्णांचा मृत्यू झाल्याची घटना घडणे, जानेवारी, २०१८ ते एप्रिल, २०१८ या कालावधीत पुण्यातील येरवडा येथील प्रादेशिक मनोरुग्णालयातील तीस रुग्णांचा मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास येणे, रुग्णालय प्रशासनाने मृत रुग्णांची "आकस्मिक मृत्यू" अशी नोंद येरवडा पोलीस ठाण्यातील नोंदवहीत करण्यात येणे, रुग्णालयातील अस्वच्छता तसेच रुग्णांच्या दुखापतीवर वेळीच उपचार मिळत नसल्याने रुग्णांना जंतुसंसर्गाचे आजार होणे, मनोरुग्णांना आहार आणि आजारातून बरे होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या वातावरणाचा अभाव असणे, मनोरुग्णांना त्यांच्या नातेवाईकांनी काही कारणास्तव रुग्णालयाची परवानगी घेऊन घरी गेले असता रुग्णांना परत रुग्णालयात दाखल करते वेळी रुग्णालयातील कर्मचाऱ्यांकडून पैशाची मागणी होत असणे, अशा अनेक अडचणी व गैरप्रकार या रुग्णालयात घडत असून, मानसिक रुग्णांवर उपचार करण्याकरिता राज्यात चार मनोरुग्णालय असून त्यातील अनेक पदे रिक्त असल्यामुळे रुग्णांची गैरसोय होत असणे, यामुळे मनोरुग्णांच्या नातेवाईकांमध्ये निर्माण झालेले असंतोषाचे व संतापाचे वातावरण, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना"

विधान भवन,
मुंबई
दिनांक : २१ जून, २०१९

जितेंद्र भोळे
सचिव (का.),
महाराष्ट्र विधानपरिषद.